

Iedereen wordt met een muzikaal vermogen geboren en toch verzuchten sommigen 'niet muzikaal' te zijn. Dat deze aanleg niet bij iedereen tot dezelfde muzikale ontwikkeling leidt, heeft te maken met de omgeving waarin je – met name als kind – opgroeit. Alleen in een stimulerende, uitdagende, muzikale omgeving zal muzikaliteit en liefde voor muziek namelijk tot bloei kunnen komen.

Iedereen is muzikaal!

Zorg voor een stimulerende, muzikale omgeving

De muzikale ontwikkeling is vrij eenvoudig te stimuleren tot kinderen een jaar of tien zijn. Daarna ontwikkelt het muzikale vermogen zich nog verder, maar dan zal het veel gericht moeten worden aangestuurd. Juist in deze, voor muziek ontvankelijke leeftijd brengen kinderen vaak veel tijd door in de kinderopvang. Er ligt hier dan ook een mooie uitdaging. Jij kunt de muzikale ontwikkeling van kinderen prikkelen, door:

- muziekactiviteiten aan te bieden die goed zijn afgestemd op de muzikale ontwikkelingslijnen van de kinderen.
- steeds aan te sluiten bij de (muzikale) mogelijkheden van het kind en dit beetje bij beetje uit te bouwen.
- de nadruk te leggen op plezier! Plezier motiveert kinderen en maakt ze ontvankelijk voor het muzikale leerproces.
- te onthouden dat herhaling het sleutelwoord is voor de muzikale ontwikkeling.

Zicht op de muzikale ontwikkeling

Om een goed inzicht te krijgen in de muzikale ontwikkeling kun je ervoor kiezen om één of twee kinderen eens expliciet te volgen en op te schrijven hoe ze zich op muzikaal gebied ontwikkelen. Je kunt daarbij twee lijnen onderscheiden: klank- en ritmegevoel. De twee ontwikkelingslijnen zijn nauw met elkaar verbonden en ontwikkelen zich in samenhang. Maar om de verschillende aspecten goed in kaart te brengen worden ze hier even uit elkaar gehaald.

Ritmegevoel

Het ontwikkelen van gevoel voor puls, maat en ritme doorloopt ongeveer de volgende fases:

- reageren op muziek door (ongecontroleerd) ritmisch te bewegen;
- meeklappen en bewegen op muziek maar (nog) niet in de maat;
- eenvoudige ritmes natikken, zoals woordjes van een liedje;
- lopen en dansen in de maat;
- klappen of tikken in de maat;
- zingen van een liedje en tegelijkertijd de maat meeklappen;
- zelfstandig tikken van ritmes, bijvoorbeeld via een plaatje van een ritmebouwsteen;
- spelen van een kort repeterend ritme door een lied of ander ritme heen (vanaf 9 jaar).

Stappen maar...

Activiteit met als doel het lopen in de maat te ontwikkelen, vanaf 2 jaar.

Op de melodie van 'Hoedje van papier' zing je de volgende tekst:

Eén, twee, drie, vier, stappen maar, met elkaar.

Eén, twee, drie, vier, stappen met plezier.

De kinderen stappen op de maat van het lied. Breng variaties aan door bijvoorbeeld heel zacht te zingen, waarbij de kinderen op hun tenen moeten lopen, maar ook door heel hard te zingen, waarbij de kinderen moeten stampen. Wissel dit regelmatig, maar niet te snel, af.

Je kunt ook andere variaties verzinnen, zoals springen, kruipen, draaien, enzovoort. Eindig het spel met vallen door de allerlaatste keer 'vallen met plezier' te zingen.

Klankgevoel

Het ontwikkelen van gevoel voor klankhoogtes, klanksterktes, en het onderscheid kunnen maken van verschillende klanken, doorloopt ongeveer de volgende fases:

- nazingen van een voorgezongen toon;
- zelfstandig zingen van een liedje, bestaand uit twee tonen (so-mi);
- spontaan meezingen van klanken en korte stukjes 'echoën';
- zelfstandig zingen van een liedje, bestaand uit drie tonen (la-so-mi);
- zelf verzinnen van melodietjes;
- herkennen van verschillende instrumenten en/of materialen (klankkleur);
- variëren in hard en zacht zingen (klanksterkte);
- zingen van eenvoudige liedjes (zonder grote intervallen) zonder de steun van een volwassene;
- zingen van steeds langere liedjes met een grotere omvang en intervallen, met minder herhalingen;
- zingen van canons (vanaf 9 jaar).

Zangkriebels

Activiteit met als doel: zingen van een eenvoudig lied met één moeilijke interval (sprong bij hoge noot 'kris'), vanaf 6 jaar. Het lied 'Ozewiezewo' (te vinden via internet) bestaat uit koldertekst. Kinderen houden hier enorm van – hoe gekker hoe beter. En dan is het helemaal een feest om die tekst ook nog eens met dezelfde klinkers te gaan zingen. Je krijgt er helemaal de zangkriebels van!

Zing het lied eerst een paar keer, zodat iedereen het goed beheerst. Verwissel daarna de klinkers (e, i, o, a, ou, ui, oe, ie, eu) met andere. Zo krijg je een heel vreemd liedje, zoals met de oe: *Oezoe woezoe woezoe woezoe woelloe kroestelloe, kroestoezoe, woezoe woezoe woezoe woes woes woes woes.*

Zing, speel, dans en maak muziek

Rond de leeftijd van tien jaar stabiliseert bij de meeste kinderen de muzikale ontwikkeling. Dan is pas waar te nemen hoe muzikaal kinderen werkelijk zijn. In die tussentijd hebben ze er gewoon plezier in. Hoeveel plezier kinderen eraan beleven, ligt gedeeltelijk in jouw handen. Dus ga er voor en zing, speel, dans, maak muziek en zorg zo voor die stimulerende, uitdagende, muzikale omgeving! ◀

Hoedje van rap

Activiteit met als doel het spelen van een kort repeterend ritme door een lied of ander ritme heen, vanaf 9 jaar

Nodig: eventueel de tekst van het lied duidelijk zichtbaar op een vel papier of een bord

Rap het lied 'Hoedje van papier' enthousiast in het juiste ritme voor. De groep doet dit waarschijnlijk vanzelf mee. Verdeel de kinderen dan in drie groepen en geef ze allemaal een eigen stukje raptekst:

- Groep 1 rapt '1, 2, 3, 4' + 'papier'.
- Groep 2 rapt 'hoedje van' + 'papier'.
- Groep 3 rapt 'als het hoedje ... kast'.

Als dit goed gaat, wordt er nog een extra groepje samengesteld dat de rap begeleidt met het volgende ritme: kwart, kwart, halve noot. De kinderen doen bij dit ritme 'stamp, stamp, klap' (denk hierbij aan: We will rock you).

Eerst wordt als intro, de begeleiding ingezet met twee keer het ritme 'stamp, stamp, klap', waarna de groepen invallen. Rap het lied twee keer met een tussenspel (het intro) ertussen. Eindig de tweede keer met z'n allen heel hard: 'Hoedje van papier!' Ingewikkelder maar spannender kan het nog worden gemaakt door niet meer te praten, maar door bodysounds te gebruiken, door bijvoorbeeld groep 1 te laten vingerknippen, groep 2 te laten slaan op de dijen en groep 3 te laten tikken op de tafel. Eindig nog wel steeds rappend met 'Hoedje van papier!'

Op het 19e KinderopvangCongres op 23 maart in Ede geeft Hermien Wiechers de deelsessie *Jong (muziek) geleerd, is oud gedaan!* In deze deelsessie doe je, aan de hand van voorbeelden zingend, dansend en spelend, informatie op over de muzikale ontwikkeling van kinderen en hoe je die op adequate wijze kunt ondersteunen. Meer informatie op www.kinderopvangcongres.nl.